حمزه‌اینن یدی گۆن اوْرتایا یاخیٚن بیر کؤهنه سو ده‌ییرمانیٚنین اؤنۆنـده دینجلرین آلدیٚلار. هئچ‌بیری سوکوتو سیٚنـدیرا بـیلمه‌ییردیلر. ایـچه‌ری‌لرینده محاکیمه باشلانمیٚشدی. یئره تیکیلن باخیٚشلار، اؤزلرینی دانلاییٚردیلار. حمزه دئدی:

«یامان اودوزدوق».

یدی باشیٚنی بولادیٚ. بو حالدا بیر قاریٚـجا یـدی‌نین الی‌نـین اۆسـتوندن بیله‌یینه دیٚرماشیردی.

حمزه دئدی:

«بو قاریٚجانی اؤلدۆرمه‌یینن سو سودان ده‌بریلمز».

یدی:

«بیر نفر خان اوْغلوندان اؤج آلماق، مورداب‌ین قیٚراغینداکی میٚغ‌میغالاری بیربیر اؤلدۆرمه‌یه تایدیٚر».

حمزه دئدی:

«مورداب‌ی قوروتمالیٚ‌ییق».

یدی:

«مورداب‌ی قوروتماغا چوْخ ال لازیمدیر. مـورداب چـانقیٚل آتـماغیٚـان قورویان دئییل. مورداب‌ین اۆستونه تپه‌نی چئویرمک گره‌کدیر».

حمزه دئدی:

«ژانــدارمــالارلا بــیر جــیٚزیــغا گــیرمه‌لی‌ییک. مـورداب‌یٚ سئونلرله

وئریشمالی‌ییق».

حمزه دئدی:

«موردابیٔ سئونلرین سایی چوْخ آزدیر».

یدی دئدی:

«ائله‌جه ده باخیشلاردان قوْرخونو سیلمه‌لی‌ییک».

حمزه دئدی:

«علی‌خان، قیزیللی چشمه‌یه ال‌تاپماسا دا، بیز تاپدیق».

یدی:

«قیزیللی چشمه موردابیٔنان وئریشماقدیر. موردابیٔنان وئریشما چیمچندیرن اوْلماز. اوٚره‌کلرده دؤیوٚشه سایقی بسله‌یر».

حمزه دئدی:

«یوْل گؤرسه‌دن اوْلار، کوْراوْغلو کیمی اوْلار».

"یاعلی" دئییب ایاغا دوردولار.

یدی:

«چنلی‌بئلین یوْلو هارادادیر؟»

حمزه دئدی:

«آددیم‌لاریمیزی باسدیغیمز یئر ائله چنلی‌بئلدیر».

تبریز. ۱۳۵۲

«چهار سال برای اینکه آدمی بفهمد که یکی درست می‌گفت، تاوان زیادی نیست». «جمشید»

رحمته قوْووشموش دوْستوم
«جمشید سیفی‌اعلاء» یا
کی شیرین جانینی
کؤلکه‌سینی یوْغونلاتماماغا خاطیر
اؤلومه ایچدیردی.

کؤلگه‌لر

اوْنون نم نئچه‌نجی باباسیٛ ایدی کی آخشاملاریٛن بیرینده اوْجاقدا چیٛرتیلدایان اوْدونلاریٛن ایٛشیغیندا شام یئییردی کی بیردن گؤزؤ اوْبیری دووواردا، انگی ده‌بریلن کؤلگه‌سینه ساتاشدیٛ. کؤلگه‌سیندن خوْشو گلدی. اوشاقلیٛق عالمینه جومدو. کؤلگه‌سی ایله بیر آز اوْیناییٛب اوشاقلاندیٛ. بوْش بوْشونا آغیٛزینی ده‌بردنده کؤلگه‌نین ده آغیٛزی ده‌بریلیردی. بیردن اوْنون خییالیٛندان کئچدی:

«آی نه اوْلایدی کی کؤلگه ده غذا ییه بیلئیدی».

الینده‌کی تیکه‌نی کؤلگه‌سی‌نین آغیٛزینا اوزاتدیٛ. کؤلگه‌سی اوزانان

تــیکه‌نی هــوْپدو. اوْ یـئریندن داشـلاندیْ. «بـئلنچی ایش اوْلمـازا!» دئـدی. گؤردۆیونه‌اینانمادیْ. اوْلمایا کی یوخو گؤروْر. أتلی اوْزونه ساغلیْ ـ سوْللو بیر نئچه سیلله وئردی. یوْخ اوْ یوخو دادئییلدی. آلیْنمیش تیکه ایلانیْن بوْغازیْندان آشاغیْیا أنن قورباغا کیمی کـؤلگه‌سی‌نین بـوْغازیْنـدان أنـیردی. هـوْیوخوب کؤلگه‌سینه دالیْسینی چـئویردی. لاپ دوْغـروسو بـودور کـی کـؤلگه‌سیندن قوْرخموشدو. واختـیْ ایـتیرمیش عـبدول عـمی‌نین گـئجه یـاریْسـی حـاماما گئتمه‌سی یادیْنا دۆشنده، توْکلری بیزبیز اوْلدو. اؤز اؤزۆنه دئدی:

«اوْلمایا بو دا....؟»

ساحات بئش هاواسیْ‌ایله عبدول گئجه یاریْسی آیـیْن اپْشـیغیندا حـامام بوخچاسیْنی قوْلتوغونا وئریر. یوخولو ـ یوخولو قاپیْنی ائهمال آچیْر وحاماما گئدیر. دەللک اوْنون باش گؤزۆنو صابیْنلایارکن دؤنۆر دەللکدن سوْروشور. سحر اذانیْنا گؤرەن نەقەدر قالیْر. دەللەیین بوْینو بیر گؤز یوممادا اوزانیْر ـ اوزانیْر ائله کی حامامیْن باجاسیْندان ائشییه چیْخیر تا گؤرسۆن هاوا ایْشیقلانیبدیر یـا یوْخ. یازیْق عبدول ائله بونو گؤرۆنجه صابیْنلی ـ صابیْنلی ائشییه قاچیْر. قوْجا حامامچیْ اوْندان سوْروشور:

«عبدول عمی، بیر دئ گؤروْم سنه نه اوْلدو!؟»

عبدول دەللەیین بوْینونون اوزانماسیْنی دئیینجه، حـامامچیْ گـوْله ـ گـوْله دئییر:

«کوْل عاغلیْنا، بو بیر ائله ده بؤیۆک ایش دئییل؛ اوْ أنـلنمک بـاشارماییْر.

حامامچیٛ بیر گؤز یـوممادا بـیر اوْقـه‌در یـوْغونلاییٛر کـی آز قـالیٛر دووارلارا یاپیٛشسین. بونو گؤروٚنجه عبدوٚلون انگی کیلیدله‌نیر و بوٚیون‌قاچمایـیٛسان نـه واخت‌قاچاجاقسان، توٚدابانا[۵۲] حـامامدان ائشـیـیه قـاچیٛر. حـامامیٛن ائشـیییـنده همسایالاریٛ مش‌تاغیٛ‌یا توش گلیر. بیر آز اوٚره‌ک تاپیٛر. مش‌تاغیٛ سوْروشور:

«آی‌کیشی، سنه نه اوْلوبدور؟»

عبدول حال قضیه‌نی انگی توتار-توتماز دیینده مش‌تاغیٛ قاققا چکیر و دئییر:

«بونون کی بیر قوْرخوسو یوْخدور، بودورها من، هم اوزانا بیله‌رم، هم ده یوْغونلایارام».

و باشلاییٛر اوجالیٛب یوْغونلاماغا. عبدولون اوٚره‌یی هوْپ قوْپور و ایاغیٛ‌نین آلتیٛنا دوٚشور و بیر گؤز یوممادا اؤزوٚنو قاپیٛلارینا سالیٛر. ده‌لیجه‌سینه قـاپیٛنـی چالیٛر. عبدولون آروادیٛ قاپیٛنی آچاندا دیسگی‌نیر و اختیارسیٛز دئییر:

«بسم‌اللّه... آی کیشی سنه نه اوْلوبدور، سن‌گئجه‌نین بو زامانیٛ ائشیکده نه قایـیٛریرسان؟»

عبدول جاواب وئرمه‌دن آروادیٛنا دئییر:

«آی‌آرواد، سن بیل اوْ گؤی‌آتلیٛ، منه بیر دیٛ گؤروٚم سن ده اوْنلاردانسان یا یوْخ؟»

و هوشدان گئدیر.

اوْنون نم‌نئچه‌مینجی باباسیٛ دا، قوْرخا-قوْرخا، کؤلگه‌سینه ساریٛ دؤندوٚ.

کؤلگه‌سی دووارا یارپانمیشدی. تیتره‌ین الی‌ایله بیر تیکه اؤز آغیزینا قوْیدو. آغیزی‌نین سویو چکیلمیشدی. کؤلگه‌سینه ساریٛ باخدیٛ. کؤلگه‌سی اوْنو یانسیلاییردی. بیر آزدان سوْنرا اؤزوْنه اوْره‌ک وئریب دئدی:

«داش باشینا، کؤلگه‌دن قوْرخان، اؤزوْنه خوُخان کؤپک اوْغلو، آخیر کؤلگه‌نین الیندن بیر ایش گلسه‌ایدی کی آدینی کؤلگه قوْیمازدیلار. کؤلگه ده باشلار ایچره بیر باش اوْلسایدیٛ، اوْندان اؤتروْ قاپان‌تارازیٛ آساردیلار».

بیر آز دوروخاندان سوْنرا اوْره‌کلندی و بیر تیکه ده سیناق[53] ایچوْن کؤلگه‌سی‌نین آغیزینا قوْیدو. کؤلگه‌سی بیر گؤز یوممادا آغیزینا قوْیولان تیکه‌نی آشیردی.[54] بو یوْل اوْ بیرینجی یوْل کیمی یئریندن داشلانمادیٛ. اوْیاق اوْلدوغونا بیر داها ایناننمادیٛ. بیر نئچه توْک بوغوندان چکدی. یوْخ اوْ یوخودا دئییلدی. کؤلگه‌نین ده الینده بیر نئچه توْک قورویوب قالمیشدی.

نم نئچه‌مینجی بابا بو یوْل تیکه‌نی، دال‌بادال کؤلگه‌سینه وئردی. کؤلگه‌سی الینی قایتارمادیٛ. اوْ اویموشدو:

«گؤره‌ن بونجا تیکه هارایا گئدیر؟!»

دییرلر بیر نفری دوْیوران تیکه ایکی نفری آجیندان اؤلدوْرر. اوْنون نئچه‌مینجی باباسیٛ ایستر-ایسته‌مز یاریم قارین، اوْ بیری اوْتاقدا یئرینی سالیب یاتدیٛ. لاپ دوْغروسو اوْلدوغو اوْتاقدا یاتماغا قورساغیٛ اوْلمادیٛ.[55]

اوْ سحر آمما آیریٛ گوْنلردن چوْخ ائرته یوخودان دوردو. آجلیق اوْنون قارنینا قارماق سالمیشدی.

نم نئچه‌مینجی بابا بیر نئچه گۆن سه‌فره چێخمالی‌ایدی. سفرده‌ایکن اوْنون باشیٛ گزیب دوْلانماغا قێزیشدی. ائله‌کی بیر یوْل دا اوْلسون کؤلگه‌سی یادێنا دۆشمه‌دی. سه‌فردن قاییٛداندان سوْنرا، اوْجاقدا آلاولایان قورو اریک بادام اوْدونو بیر داها کؤلگه‌سینی یادێنا سالدیٛ. پاییٛز تزه باشلانمیٛشدی. آخشاملار بیر آز سوْیوق اوْلوردولار. ایستی اوْجاق باشێندا سۆموکلری یومشانێب اوْنا گرنشمه گلیردی. بؤیۆک بابا باشێنی أییب کؤلگه‌سینه سلام وئردی. کؤلگه‌سی ده باشێنی أیدی. برکدن آجێخمیشدی. بازاردان آلدێغی آیێن‌اویونو سۆفره‌یه دۆزدو. بیر نئچه تیکه یئدی. کؤلگه‌سی‌نین ده انگی یاتێب قالخدیٛ. نم نئچه‌مینجی بابانێن فیکیریندن شرارته بنزه‌ر بیر زاد کئچدی. اوْنون دوْداغیٛ قاچدیٛ. هئچ کیمین آغێزینا یئرلشمه‌ین یئکه بیر تیکه توتدو. آمما اوْنو کؤلگه‌سی‌نین آغێزینا اوزاتماغیٛ گؤردۆ. اوْن آغێزلیق تیکه نم نه واخ کؤلگه‌نین بوْغازێندان أنمیشدی. اوْنون آرواد اوشاغیٛ بئش‌اوْن گۆنلوک اوزاق بیر شه‌هره گئتمیشدیلر. آیریٛ گئجه‌لرده هردن ائله اوْلوردو کی سۆفره‌ده‌کی‌لرین هامێسینی کؤلگه‌سی‌نین آغێزینا آغناداردیٛ. دوْیماق تانێمایان کؤلگه ده، هاویه‌دن باش، معاویه‌نین قورساغیٛ[۵۶] کیمی یئمه‌یه یوْخ دئمزدی. اوْ داها کؤلگه‌سینه سینیش‌میشدیٛ[۵۷] و حتّی گئجه‌لر اوْجاغێن دیبینده یاتاردیٛ.

بیر آخشام نم نئچه‌مینجی بابانێن نظرینه بئله گلدی کی کؤلگه‌سی خئیلک کؤکه‌لیبدیر. آخیر اوْ اوْتوردوغو یئردن اوْنون کؤلگه‌سی دۆزتاقچانێن قێراغینا

دۆشردی؛ ایندی آمما اوْنون کؤلگه‌سی بیر قاریْنج تاقچادان اوْیانلیْغا دایانمیْشدی. دیک ایاغا دوردو و اؤزۆنو ایناندیْرماق ایچۆن کؤلگه‌سی‌نین دایاندیْغی یئری الینده‌کی پیْچاغین اوجوایله جیْزدی. ذرّه ـ ذرّه میثقال ـ میثقال اوْنون کؤلگه‌سی جیْزیقدان آشیْردی.

بونلار هامیْسی اؤز یئرینده، آمما بیر گئجه دئمیشلر باشا گلن آمما عاغیْلا سیْغماز بیر ایش کؤلگه‌دن باش وئردی. اوْ گئجه نم نئچه‌مینجی باباسیْ غذا ییینده کؤلگه‌سینی پاک اونوددو. آغیْزینا یاخیْنلاتدیغی تیکه بیردن‌بیره الیندن یوْخ اوْلدو. کؤلگه‌سی یادیْنا دۆشدو. کؤلگه‌سینه ساریْ دؤننده گؤردۆ کی کؤلگه‌نین انگی ایشله‌ییر.

بو ایش دئمک اوْنا بیر قولاق بورما[58] و قولاق‌سیْرغاسی اوْلدو. اوْ دۆشوندو کی آدام غذا ییینده یوْلداشیْنی دا گره‌ک ده‌هتله‌سین.[59] کؤلگه‌سیندن معذرت ایسته‌دی و باشیْنی آتیْب یاتدیْ.

اوْنون عائله‌سی زیارتدن قاییْتدیلار؛ آمما اوْنو قاپیْ‌نین اؤنۆنده گؤرۆنجه اؤنلریندن قورودولار:[60]

«آی‌بالام، سنه نه اوْلوبدور؟ آنقوتون چیْخیبدیر،[61] آجار بئز کیمی سویا گئدیبسن؟!»

یوْلداشلاریْ دا بو سؤزۆ اوْنا دئمیشدیلر. اوْ هئی‌سیزلی‌یینی[62] و آریْقلاماغینی اؤزۆ ده یاخشیْ بیلیردی؛ آمما اوْنون گیزلین دردینی هئچ کیمه آچیْب آغارتماق اوْلمازدیْ. کیمی ایناندیْرماق اوْلاردیْ کی اوْنون کؤلگه‌سی